

PLAN ORGANIZOWANIA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

wypracowany w ramach projektu
pn. „Centrum Usług Społecznych w gminie Dębica
- nowa jakość życia mieszkańców”

Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla
rynku pracy, gospodarki i edukacji,
Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych
świadczonych w środowisku lokalnym

Spis treści

Wstęp	3
1. Organizowanie Społeczności Lokalnej – jako proces.	4
2. Główne zadania, role, partnerzy organizatora społeczności lokalnej.....	5
3. Narzędzia główne (osiowe), narzędzia wspierające oraz strategie mobilizacji OSL	9
4. Dokumentowanie procesu OSL.....	10
5. Cele organizowania społeczności lokalnej w ramach działalności CUS	11
6. Główne przesłanki wynikające z diagnozy potrzeb i potencjałów społeczności lokalnej Gminy Dębica	13
7. Plan Organizowania Społeczności Lokalnej.....	15
8. Charakterystyka Gminy Dębica oraz bezpośrednie zasoby Centrum Usług Społecznych...	19
9. Społeczności w pilotażu CUS - sposoby aktywizacji lokalnej z wykorzystaniem współpracy partnerskiej z innymi podmiotami (wolontariat, samopomoc, wsparcie sąsiedzkie) w ramach działań wspierających.....	20
10. Ramowy harmonogram działań w ramach OSL	22
11. Czynniki ryzyka wdrożenia planu OSL	26

Wstęp

Wspólnota lokalna stanowi fundament naszego społeczeństwa, tworząc przestrzeń, w której jednostki łączą siły, wspierają się nawzajem i wspólnie kształtują swoje otoczenie. Organizowanie społeczności lokalnej to nie tylko proces, lecz również cel, który zakłada budowanie silniejszych więzi międzyludzkich, promowanie współpracy oraz rozwijanie lokalnej tożsamości. Plan Organizowania Społeczności Lokalnej jest krokiem w kierunku ułatwienia tego procesu i mobilizacji społeczności do działań, które przyniosą korzyści wszystkim jej członkom.

Wartością nadrzędną Planu jest przekonanie, że społeczność lokalna ma potencjał do tworzenia pozytywnych zmian, a jej siła tkwi w zaangażowaniu każdej jednostki. Dążymy do stworzenia platformy, która umożliwi mieszkańcom aktywne uczestnictwo w kształtowaniu swojego otoczenia, inicjowanie projektów społecznych oraz wspólną reakcję na wyzwania i potrzeby wspólne dla całej społeczności. Plan obejmuje skonkretyzowane cele, strategie działania oraz ramy czasowe, które umożliwią spójne i skoordynowane działania społeczności. Jego realizacja skoncentrowana jest na wzmocnieniu społecznych więzi, rozwijaniu lokalnej tożsamości oraz wspieraniu inicjatyw społecznych. Społeczność lokalna ma być miejscem, gdzie ludzie nie tylko mieszkają, lecz również czują się zaangażowani, odpowiedzialni za swój obszar i gotowi do współtworzenia pozytywnych, lepszych relacji.

1. Organizowanie Społeczności Lokalnej – jako proces.

System pomocy społecznej stoi na progu koniecznych zmian i reorganizacji, które charakteryzują się nie tylko licznymi nowelizacjami ustawy o pomocy społecznej, ale również przyjęciem w ostatnich latach szeregu innych ustaw z obszaru polityki społecznej. Zmiany cywilizacyjne, gospodarcze, społeczne, zdrowotne i na rynku pracy powodują, że w najbliższych latach ujawnią się nowe problemy socjalne, na które trzeba skutecznie reagować.

Stworzony na początku lat 90 model, w którym pomoc społeczna koncentruje się głównie na finansowym wsparciu osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej nie dając zadowalających rezultatów. Aby pomoc społeczna mogła być skuteczna musi aktywizować mieszkańców, zachęcać ich do tego, by nauczyli się brać swoje sprawy w swoje ręce – by „chciało im się chcieć”. Oczywiście nie oznacza to rezygnacji z finansowego wsparcia osób i grup, które tego potrzebują, ale pomoc społeczna powinna, równoległe prowadzić działania aktywizujące i usamodzielniające, pomagające osobom wykluczonym na nowo włączyć się do życia społecznego. Temu właśnie ma służyć m.in. **Organizowanie Społeczności Lokalnej**. OSL skierowany jest nie tylko do instytucji pomocy społecznej, ale do wszystkich instytucji i organizacji, które działają na rzecz swoich lokalnych społeczności.¹

Organizowanie społeczności lokalnej jest działaniem metodycznym. Model OSL opiera się na założeniu, że wspomaganie, animacja, integracja i aktywizacja osób, rodzin i grup w określonej społeczności lokalnej nie jest możliwe bez metodycznego przetwarzania środowiska społecznego i konsekwentnego wzmacniania potencjału lokalnej społeczności. Wywołanie zmian w społecznościach lokalnych może się pojawiać wyłącznie w efekcie prowadzenia długofalowego procesu wzmacniania i upodmiotawiania ludzi i wspólnot.²

Organizowanie społeczności lokalnej w gminie Dębica, wpisane będzie w system pomocy społecznej i w dużej mierze stanie się budowaniem pomostów, pomiędzy tymi, którzy sobie radzą, a tymi którym trzeba pomóc. OSL w praktyce sprzyjać będzie podnoszeniu jakości życia mieszkańców i polegać będzie na gromadzeniu ludzi, czy grup do działania na rzecz tego, na czym najbardziej im zależy. Ważną istotą procesu OSL jest fakt, że mieszkańcy korzystający

¹ Organizowanie Społeczności Lokalnej (osl.org.pl)

² http://www.osl.org.pl/wp-content/uploads/2014/12/Model_OSL1.pdf

ze wsparcia organizowanego przez Centrum, nie będą nabywać statusu klientów pomocy społecznej i nie staną się biernymi konsumentami lokalnego systemu usługowego.

Gwałtowne zmiany cywilizacyjne i kulturowe, sprawiają, że rzeczywistość radykalnie się zmienia. Wszyscy musimy uczyć się więc nowych postaw i sposobów reagowania na sytuacje społeczne wcześniej nieznanne. Ludzie, którzy potrafią wykorzystać potencjał społeczności będą potrzebni coraz bardziej. Z kolei im potrzebna będzie właśnie sprowadzona metoda Organizowania Społeczności Lokalnej.

2. Główne zadania, role, partnerzy organizatora społeczności lokalnej

Organizator Społeczności Lokalnej to nowe stanowisko w strukturze Centrum Usług Społecznych i zakres zadań w strukturze CUS, powołany zgodnie z art. 23 ust. 4 Ustawy z dnia 19. 07.2019r. o realizowaniu usług społecznych. Prace na tym stanowisku mogą wykonywać specjaliści mający doświadczenie zawodowe w prowadzeniu pracy środowiskowej w ramach różnych jej nurtów.

Zgodnie z art. 33 organizatorem społeczności lokalnej może być osoba, która:

- ✓ ma wykształcenie wyższe;
- ✓ co najmniej 2 letnie doświadczenie w zakresie prowadzenia animacji lokalnej lub innych form pracy środowiskowej, w tym pracy ze społecznością lokalną;
- ✓ uzyskała II stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny w zakresie specjalności praca socjalna ze społecznością lokalną lub odbyła szkolenie z zakresu organizacji społeczności lokalnej;
- ✓ nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego.³

³ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190001818/T/D20191818L.pdf>

Organizator społeczności lokalnej, poza wymogami formalnymi związanymi z wykształceniem, powinien być wyposażony w określone umiejętności, które umożliwią profesjonalne prowadzenie procesu OSL.

Podstawowe umiejętności organizatora społeczności lokalnej

- ✓ **Umiejętności interpersonalne:** komunikacja, wspieranie, współpraca, motywowanie, mediacje i negocjacje.
- ✓ **Umiejętności związane z pracą ze społecznością:** rozpoznawanie zasobów i potrzeb, budowanie relacji społecznych, praca na potencjałach.
- ✓ **Umiejętności w zakresie budowania sieci społecznych:** tworzenie warunków nawiązywania kontaktów i zawiązywania relacji społecznych, dobór odpowiednich mechanizmów komunikacji i współpracy, podtrzymywanie aktywności partnerów, współpracowników.
- ✓ **Umiejętności działania w sferze publicznej:** „prowadzenie spotkań, komunikacja i edukacja publiczna.
- ✓ **Umiejętności warsztatowe:** metodyczne planowanie działań i stała krytyczna analiza, budowanie własnej relacji z mieszkańcami i partnerami, przygotowywanie, stosowanie metod i technik pracy grupowej, podnoszenie własnych kwalifikacji.⁴

Główne zadania Organizatora Społeczności Lokalnej poza wynikającymi z art. 32 ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych należą m.in.:

- ✓ planowanie oraz realizacja wspólnie z OUS diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej oraz konsultacji społecznych;
- ✓ współdziałanie z pracownikami CUS w zakresie: zapoznanie pracowników CUS z ideą OSL i narzędziami wykorzystywanymi w pracy, poszerzenie ich wiedzy na temat działań, które usługi społeczne mogą uzupełniać i jednocześnie mogą wpływać na poprawę jakości funkcjonowania wspólnoty samorządowej;

⁴ Barbara Bąbska, Bogdan Skrzypczak, op.cit., s. 8.

- ✓ wspólne analizowanie potrzeb mieszkańców pod kątem możliwości uzupełnienia proponowanych usług o działania wspierające z zakresu OSŁ oraz animowania społeczności lokalnych oraz konsultowanie z pracownikami CUS planu OSŁ;
- ✓ monitorowanie realizowanych działań o charakterze środowiskowym, analizowanie oraz koordynowanie działań wspierających realizowanych wobec poszczególnych osób, grup w celu łączenia ich w kompleksowy proces OSŁ, służące budowaniu zintegrowanej bazy usług CUS.

Ważnym zadaniem organizatora społeczności lokalnej jest wzmacnianie potencjału gminnej wspólnoty samorządowej w zakresie działań o charakterze wolontariackim, samopomocowym, sąsiedzkim czy innych działaniach o charakterze wzajemnościowym, dzięki którym mogą być zaspokajane potrzeby różnych odbiorców jak np. seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Jako formy wsparcia społecznego działania te uzupełniają usługi społeczne świadczone na rzecz mieszkańców przez specjalistów: pracowników socjalnych, psychoterapeutów, pedagogów społecznych, asystentów rodziny, asystentów osób niepełnosprawnych i przedstawicieli innych profesji i zawodów pomocowych. Dzięki zaangażowaniu organizatora społeczności lokalnej takie wsparcie społeczne będzie dostępne w centrum usług społecznych w ramach spersonalizowanych pakietów usługowych, które ustawodawca określił mianem indywidualnych planów usług społecznych (IPUS).

Organizator społeczności lokalnej to osoba mająca predyspozycje do pracy z ludźmi, szanująca każdego człowieka, bez względu na jego wiek, płeć, poglądy, wyznanie, czy też dysfunkcje oraz wierząca w to, że każda ludzka jednostka, grupa, społeczność posiada potencjał, dzięki któremu może dokonać zmian zarówno w swoim życiu, jak i życiu społeczności, w której na co dzień funkcjonuje. To osoba, która potrafi tknąć w ludzi wiarę, że dzięki partnerskim relacjom, to oni razem mogą dokonać zmian. W środowiskach wieloprotymowych, trudniejszych, ludzie mają wszechogarniające poczucie bezradności. Organizator pojawia się wraz z językiem pozytywów i postawą szacunku. Kiedy zniknie perspektywa gorszego, kiedy nie ma już relacji ja-klient, a zostaje relacja ja-partner, otwierają się zupełnie inne możliwości. Okazuje się, że ludzie którzy wydawali się najtrudniejsi, przy takim pozytywnym nastawieniu stają się lokalnymi liderami samopomocy. Rodzi się społeczny optymizm i zaradność.

Główni partnerzy OSL:

- ✓ pracownicy CUS, ze szczególnym uwzględnieniem KIPUS – Koordynatorów Indywidualnych Planów Usług Społecznych; pracowników socjalnych realizujących prace socjalną;
- ✓ lokalne władze i instytucje świadczące usługi społeczne (edukacja, kultura, zdrowie, sport i rekreacja);
- ✓ animatorzy – prowadzący działania ożywiające społeczność lokalną i aktywizujące mieszkańców, budujący sieci współpracy, inicjujący i wspierający oddolne inicjatywy;
- ✓ partnerzy wspierający OSL w ramach realizowanego sieciowania (organizacje i stowarzyszenia, grupy nieformalne);
- ✓ lokalni liderzy i autorytety formalne i naturalne społeczności lokalnych
- ✓ wolontariusze.

Organizator w OSL to profesjonalna funkcja stanowiąca połączenie trzech podstawowych środowiskowych ról zawodowych: animatora lokalnego, organizatora sieci społecznych oraz lokalnego planisty. Oznacza to, że jego praca będzie związana m. in. z tak różnorodnymi zadaniami jak:

- ✓ mobilizowanie ludzi do działania
- ✓ wspieranie inicjatyw obywatelskich
- ✓ inicjowanie działań samopomocowych i wolontariackich
- ✓ tworzenie sieci współpracy
- ✓ budowanie lokalnych partnerstw
- ✓ pełnienie funkcji mediacyjnej i pośredniczącej
- ✓ uczestniczenie w procesach planistycznych ukierunkowanych na wspieranie lokalnych wspólnot⁵

⁵ http://www.osl.org.pl/wp-content/uploads/2014/09/Tryptyk-03_calosc-lekka.pdf

3. Narzędzia główne (osiowe), narzędzia wspierające oraz strategie mobilizacji OSL

W procesie OSL w Gminie Dębica zaplanowano wykorzystanie dwóch narzędzi głównych (osiowych)

- ✓ **społeczności lokalne/terytorialne** (osoby zamieszkujące dany teren, wieś/osiedla/ulice, społeczności zagrożone społecznym wykluczeniem, działania na określonym obszarze)
- ✓ **społeczności (grupy) kategoryalne** (wymagające specyficznego podejścia: młodzież, kobiety, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z dziećmi z uwzględnieniem poszczególnych cech, wieku, sytuacji zawodowych, stanu zdrowia itp. Działania będą skoncentrowane na osobach, które ze względu na określone deficyty, dysfunkcje i ograniczenia wymagają szczególnych form wsparcia)

Przypisane narzędzia pracy do ujęcia terytorialnego i kategoryalnego należy traktować umownie. Zakres i elastyczność wykorzystania poszczególnych narzędzi sprawi, że mogą one być wykorzystywane w obu formach. Warunkiem rozpoczęcia pracy OSL jest poprzedzająca bezpośrednie działania diagnoza potrzeb i potencjałów społeczności lokalnej Gminy Dębica.

Narzędzia wspierające OSL:

partnerstwo lokalne (porozumienie instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw itp. budowanie sieci kontaktów i współpracy poprzez łączenie jednostek w grupy, tworzenie relacji grup z grupą, instytucji z instytucjami. Przykładem takiego działania w naszej Gminie jest np. Lokalna Grupa Działania Partnerstwo 5 Gmin);

wolontariat (włączenie w proces zmian wolontariuszy działających w danym terenie lub szerszym środowisku, prowadzenie edukacji promującej wolontariat. W Gminie Dębica działa m.in. Centrum Wolontariatu Dzieci i Młodzieży Gminy Dębica);

wydarzenia społecznościowe (informacyjne, edukacyjne, uwrażliwiające np. festyny)

rzecznictwo i informacja obywatelska

Strategie mobilizacji OSL

- ✓ **mobilizacja ludzi** to bezpośrednia praca z mieszkańcami budująca pomiędzy nimi relację, efektywną szczególnie w mniejszych grupach i miejscach zamieszkania (rodzina, znajomi);

- ✓ **mobilizacja instytucji** to praca środowiskowa polegająca na uruchomieniu nowego podejścia w instytucjach działających w społeczności lokalnej, wykraczająca poza rutynowe formy aktywności.

4. Dokumentowanie procesu OSL

Profesjonalne wdrażanie OSL nakłada na Organizatora Społeczności Lokalnej obowiązek prowadzenia określonej dokumentacji, która w późniejszym etapie stanowi odzwierciedlenie jego pracy. Ilustruje przebieg całego procesu oraz co najważniejsze pozwala na udokumentowanie zmian jakie zaszły w efekcie prowadzonych działań.

Dokumentacja wyznaczająca kierunek pracy

- ✓ raport z badania danej społeczności lokalnej (mapa zasobów i potrzeb na bieżąco aktualizowana)
- ✓ roczny plan działań utworzony na podstawie rozpoznanych potrzeb oraz potencjałów przy udziale samych zainteresowanych

Zawartość rocznego planu działania:

- krótki opis sytuacji wyjściowej (na podstawie aktualnych badań);
- cel ogólny i cele szczegółowe;
- adresaci, czyli uczestnicy procesu zmian;
- metody pracy, zadania i działania (planowane sposoby pracy z daną społecznością);
- partnerzy, czyli podmioty, które poza ośrodkiem pomocy społecznej będą włączone w działania w danej społeczności;
- zasoby niezbędne do prowadzenia działań;
- harmonogram.

- ✓ miesięczne sprawozdanie zawierające wykaz/opis zadań i działań zrealizowanych w okresie sprawozdawczym oraz zmiany, jakie udało się wywołać w obrębie społeczności.

Zawartość sprawozdania:

- wykaz działań;
- opis produktów i osiągniętych rezultatów w odniesieniu do założonych celów, czyli prezentacja dowodów zmiany;

- wnioski do dalszej pracy, które powinny zostać uwzględnione w procesie tworzenia kolejnego rocznego planu.

5. Cele organizowania społeczności lokalnej w ramach działalności CUS

Plan OSŁ zakłada że „...organizowanie społeczności lokalnej to forma profesjonalnego działania ukierunkowanego na wywoływanie trwałych, pozytywnych zmian społecznych. OSŁ można traktować jako kwalifikowaną, zintegrowaną usługę społeczną o charakterze środowiskowym, składającą się z wielu sekwencyjnych działań prospołecznych o określonych, mierzalnych parametrach, a równocześnie przystosowanych do lokalnych uwarunkowań. W pierwszej kolejności usługa OSŁ adresowana jest do społeczności znajdujących się w najtrudniejszym położeniu: marginalizowanych i zagrożonych społecznym wykluczeniem. Adresatami OSŁ mogą być jednak także inne społeczności.”⁶

Główne cele działań Organizatora Społeczności Lokalnej w ramach działalności CUS

- ✓ partnerstwo lokalne do spraw wdrażania i testowania modelu usług społecznych w gminie Dębica,
- ✓ tworzenie i stymulowanie więzi wspólnotowych oraz budowa poczucia tożsamości i współodpowiedzialności za przestrzeń (mała ojczyzna w wymiarze fizycznym i społecznym),
- ✓ wyrównywanie szans, poprzez wspieranie i wzmacnianie grup, czy społeczności znajdujących się w najtrudniejszym położeniu – zagrożonych społecznym wykluczeniem, biernych, niezorganizowanych środowisk lokalnych,
- ✓ wzmocnienie poczucia solidarności społecznej, w tym solidarności sąsiedzkiej, organizacji pomocy wzajemnej oraz tworzeniu świadomości wspólnoty miejsca, losu i sytuacji,
- ✓ rozpoznanie możliwości i potencjału lokalnych zasobów instytucjonalnych,
- ✓ utrzymanie stałych kontaktów z grupami oraz społecznościami- celem budowania trwałych relacji oraz zaufania,
- ✓ promowanie działań wolontariackich,

⁶ „Model środowiskowej pracy socjalnej/organizowania społeczności lokalnej;” Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL; Warszawa 2014

- ✓ rozwijanie w ludziach przynależności do miejsca w którym żyją.

Tak sformułowane cele będą w procesie OSL konkretyzowane przez cele szczegółowe dla każdej społeczności, z zachowaniem szacunku dla ich specyfiki w tym dynamiki lokalnych procesów społecznych. Partycypacyjne wyznaczenie celów szczegółowych jest zadaniem organizowanych społeczności, przy wsparciu osób pełniących role wskazane w niniejszym planie.

Najważniejsze przesłanki, z których wynika przedstawiony plan nastawiony na ww. cele to:

- ✓ założenia metodologiczne modelu OSL sformułowane w ramach pracy członków Ogólnopolskiego Forum Organizatorów Społeczności Lokalnej w latach 2013-2020. Ponadto w kontekście metodologicznym uwzględnione zostaną tu są także przepisy ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ✓ najważniejsze wnioski z diagnozy społecznej przeprowadzonej na potrzeby procesu wdrażania CUS w Gminie Dębica,
- ✓ charakter i możliwość głównych narzędzi OSL przyjętych jako narzędzia główne i wspierające w procesie OSL w społecznościach.

W Planie Organizowania Społeczności Lokalnej w Gminie Dębica zostały przyjęte cztery kluczowe zasady:

- ✓ zasadę precyzyjnego dostosowania planowanych działań do specyfiki społeczności lokalnych,
- ✓ zasadę kompleksowości wsparcia, w którym OSL jest elementem wsparcia pakietów usług projektowanych w ramach CUS,
- ✓ komplementarności planu OSL z innymi elementami "Planu Wdrażania CUS", zarówno na poziomie merytorycznym, jak i organizacyjnym systemu usług społecznych w Gminie Dębica,
- ✓ OSŁowiec jako nowy zawód, buduje swoją pozycję w strukturze CUS i rozwija kompetencje korzystając z ogólnopolskiego dorobku metodycznego OSL.

Założenia metodologiczne OSL:

Planowaniu i realizacji OSL w Gminie Dębica towarzyszyć będzie analiza doświadczeń Ośrodków Pomocy Społecznej w Polsce, realizujących środowiskową pracę socjalną zgodnie z modelem OSL, z uwzględnieniem wymogów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, tj.:

Art 2 – w myśl którego możliwa jest współpraca z potencjalnymi dostawcami usług społecznych, przede wszystkim z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej;

Art. 4-7 – w zakresie gotowości do rozwinięcia niniejszego Planu na potrzeby przyszłych prac planistycznych i legislacyjnych w zakresie prawa lokalnego wskazanego w ustawie;

Art. 20 – w zakresie struktury i zawartości niniejszego opracowania;

Art. 27 – w zakresie zapewnienia komplementarności OSL z zadaniami organizatora usług społecznych;

Art. 29. – w zakresie zapewnienia komplementarności OSL z zadaniami koordynatora indywidualnych planów usług społecznych;

Art. 31. – w zakresie zapewnienia komplementarności OSL z zadaniami organizatora pomocy społecznej;

Art. 32 – w zakresie spójności niniejszego planu z zadaniami organizatora społeczności lokalnej określonymi przez ustawę.

6. Główne przesłanki wynikające z diagnozy potrzeb i potencjałów społeczności lokalnej Gminy Dębica

W opracowaniu planu OSL wzięto pod uwagę przesłanki wynikające z przeprowadzonej diagnozy obecnego stanu świadczeń usług społecznych, potrzeb mieszkańców oraz zasobów potencjalnych partnerów w zakresie realizacji tych usług w Gminie Dębica. Za kluczowe dla planowania OSL uznano następujące elementy:

- ✓ kwestie związane z ogólną oceną potencjału społeczności lokalnej, a w tym szczególnie:
 - wysoki poziom poczucia sprawczości w gminie;
 - stosunkowo wysoki poziom zaufania w relacjach z innymi, zwłaszcza w środowisku sąsiedzkim;
 - ambiwalentna ocena jakości życia w Gminie Dębica;
 - bardzo wysoki poziom identyfikacji lokalnej (aż 94 proc. badanych wiąże przyszłość swoją i swojej rodziny z Gminą Dębica.
- ✓ konieczność nawiązania do usług społecznych uzyskujących najwyższe oceny w oczach mieszkańców:
 - relatywnie wysoka ocena jakości usług edukacyjnych (przedszkoli oraz szkół);
 - wysoka ocena usług z obszaru sportu i rekreacji;
 - wysoka ocena jakości usług Uzdrowiska Latoszyn Zdrój.
- ✓ odniesienie się do usług najniżej ocenianych:
 - usługi specjalistyczne (np. psychiatryczne);
 - jakość usług ochrony zdrowia;
 - jakość usług dla osób z niepełnosprawnościami;
 - jakość usług dla osób starszych, seniorów.
- ✓ uwzględnienie wyrażonych w ramach diagnozy potrzeb w zakresie usług i wsparcia w sferze społecznej:
 - wsparcie osób i grup dotkniętych chorobą, niepełnosprawnością;
 - poszerzenie oferty zajęć oraz wsparcie dla seniorów;
 - poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży;
 - tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i rodzin z dziećmi;
 - pobudzenie aktywności społecznej dla mieszkańców i ich udział w życiu gminy.
- ✓ nawiązanie w działalności OSL do najważniejszych problemów natury społecznej w gminie, szczególnie:
 - przeciwdziałanie występowaniu przejawów patologii społecznej t.j. alkoholizm, uzależnienia od komputera, smartfona, gier itp., chuligaństwo, wandalizm przemoc w rodzinie itp.;
 - starzenie się społeczeństwa ;

- pogarszanie się wraz z wiekiem stanu zdrowia;
- niski poziom aktywności społecznej.

7. Plan Organizowania Społeczności Lokalnej

Kluczowe elementy, na których opiera się proces planowania to:

- ✓ empowerment (proces angażowania, pracowników w podejmowanie decyzji dotyczących organizacji i umożliwienie im brania odpowiedzialności za swoje działania);
- ✓ komponenty OSL;
- ✓ ustrukturyzowanie obszarów działania w ramach OSL (animację, sieciowanie i planowanie społeczne);
- ✓ paradygmat pracy „przez zasoby”, opisany w modelu ABCD⁷

SUWAK empowermentu to pojęcie wyznaczające główne cele i rezultaty procesu OSL. SUWAK to skrót od pierwszych liter pojęć kluczowych dla tego podejścia:

- ✓ Spójność
- ✓ Upodmiotowienie (podmiotowość)
- ✓ Wpływ
- ✓ Angażowanie
- ✓ Kooperacja (współpraca, współdziałanie)

Wszystkie elementy można objaśnić na różnych poziomach wskazujących kierunki projektowania działań w ramach OSL. W tabeli poniżej obszary refleksji, które nam towarzyszyły przy projektowaniu naszego planu OSL⁸

⁷ Mike Green, Henry Moore i John O’Brien; “Rozwój społeczności w oparciu o zasoby Model ABCD w praktyce”; wyd. Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL; Warszawa 2013r

⁸ W tabeli wykorzystano fragmenty materiału metodycznego Stowarzyszenia CAL, przygotowanego na potrzeby realizacji projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

<i>Poszczególne elementy podejścia SUWAK w OSL</i>	<i>Wymiary poszczególnych elementów SUWAK</i>	<i>Konkretyzacja</i>
Spójność	Poziom szacunku	Szacunek do siebie i innych, zwłaszcza słabszych „innych”
	Poziom wrażliwości	Wrażliwość na drugiego człowieka/innych ludzi, szczególności słabszych, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji
	Poziom dbałości o równość szans	Poszanowanie różnorodności, włączenie grup słabszych/marginalizowanych do życia społeczności
	przynależności do danego miejsca	Poczucie tożsamości z miejscem, z ludźmi
Upodmiotowienie (podmiotowość)	Poziom wiary w siebie	Wiara ludzi w siebie i swoje możliwości, poczucie sprawstwa
	Poziom samooceny	Zdolność ludzi do samooceny swoich mocnych i słabych stron jako człowieka i obywatela
	Poziom gotowości na zmianę i poczucia odpowiedzialności	Zdolność i determinacja do zmiany i wzięcia na siebie odpowiedzialności
Wpływ	Poziom poczucia wpływu	Możliwość wpływu na sytuację, zmianę usług
	Poziom decyzyjność	Udział w procesach decyzyjnych
Angażowanie	Poziom myślenia wspólnotowego	Zdolność ludzi do zmiany myślenia z „ja” na „my”
	Poziom zaufania	Nastawienie ludzi na siebie i innych w kategoriach zaufania
	Poziom relacji	Kontakty społeczne, relacje interpersonalne, komunikowanie wzajemne
	Poziom świadomości problemów/potrzeb	Zdolność do określenia potrzeb i problemów
	Poziom motywacji	Chęć do podejmowania działań ukierunkowanych na rozwiązanie istniejących problemów, na zmianę sytuacji
	Poziom gotowości oraz zdolności do podejmowania wspólnych działań	Zdolność i gotowość do wspólnego rozwiązywania problemów, wzorce radzenia sobie z trudnymi sprawami/problemami, załatwienia trudnych spraw

Kooperacja (współpraca, współdziałanie	Poziom sieci	Powiązanie/współdziałanie pomiędzy mieszkańcami a instytucjami/organizacjami/władzą, między lokalnym instytucjami/organizacjami (chodzi zarówno o poziom powiązań wewnętrznych, jak i zewnętrznych)
	Pozom otwartości i gotowości na współpracę	Otwartość głównych aktorów na zmianę oraz podejmowanie wspólnych działań

Podstawa wymiaru pracy Organizatora Społeczności Lokalnej

- ✓ **diagnoza społeczna** (opracowana i na bieżąco aktualizowana w oparciu o narzędzia partycypacyjne, rozpoznanie najważniejszych potrzeb, wyzwań, zasobów i potencjałów społecznych);
- ✓ **wspieranie integracji społecznej** (proces formowania się zwartej społeczności, organizowanie się grup wokół wartości i wyzwań dla nich istotnych);
- ✓ **aktywizacja** (wzmacnianie aktywności, uaktywnianie mieszkańców i pobudzanie do działania);
- ✓ **edukacja** oznaczająca lokalną edukację środowiskową, czyli proces realizowany w środowisku, ze środowiskiem, przez środowisko i dla środowiska, przy udziale zewnętrznego, profesjonalnego wsparcia. Jego celem jest odnajdywanie, analiza oraz rozwijanie lokalnych zasobów społeczno-kulturowych

Tak rozumiane komponenty OSL to jeden z elementów siatki metodologicznej, na których nanoszone będą w procesie planowania konkretne wydarzenia, projekty, sytuacje edukacyjne, spotkania, badania lokalne itp., ujęte w ramowym harmonogramie działań OSL.

Obszary działań w społecznościach wynikające z metodologii OSL dotyczą:

- ✓ animacji – jako metody aktywizacji społeczno-kulturowej.
Jej podstawowe funkcje to:
 - angażowanie członków społeczności do aktywności wspólnotowych i ułatwianie członkom grup osiągnięcie zakładanych celów;
 - wyrównywanie szans indywidualnych osób oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją;

- ewaluacja aktywności grup i społeczności lokalnych.
- ✓ sieciowania – sieciowanie osób, podmiotów prawnych oraz grup nieformalnych z wykorzystaniem szerokiej gamy narzędzi współpracy międzysektorowej z uwzględnieniem sektora społecznościowego, oraz wspólnot wirtualnych mających wpływ na organizowanie społeczności lokalnej.
- ✓ planowania społecznego - czyli transmisji doświadczeń i dorobku OSŁ do sfery lokalnych polityk publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem polityki społecznej.

Model ABCD (Asset-Based Community Development) model rozwoju społeczności lokalnej opartej na zasobach, to paradygmat pracy charakterystyczny dla OSŁ. Jego podstawową cechą jest:

- ✓ bazowanie na zasobach i potencjałach społeczności lokalnej (czyli np. talentach ludzi, inicjatywach lokalnych, grupach nieformalnych, relacjach i sieciach społecznych, instytucjach i organizacjach, zasobach lokalnej natury i krajobrazu, lokalnej ekonomii),
- ✓ skupiony na tym co wewnątrz (najlepiej zacząć od tego co można znaleźć wewnątrz społeczności),
- ✓ napędzanie relacjami (jest to podstawowe działanie w budowaniu społeczności-wspólnoty umacniają się tylko dzięki połączeniom między ludźmi, które umożliwiają im wykazanie się swoimi talentami).⁹

Ponadto w ramach działalności CUS będą podejmowane działania mające na celu uzyskanie wsparcia ze strony partnerów społecznych, tj.:

- ✓ partnerzy wspierający OSŁ w ramach realizowania sieciowania;
- ✓ lokalni liderzy społeczni, którzy będą podejmować decyzję, pomagać Organizatorowi Społeczności Lokalnej diagnozować problemy oraz proponować działania zmierzające do ich rozwiązania, liderzy społeczni będą brali również odpowiedzialność za określone działania;
- ✓ wolontariusze zaangażowani w pracę i pomoc drugiemu człowiekowi.

⁹ Omówienia dokonano m.in. na podstawie: "Rozwój społeczności w oparciu o zasoby Model ABCD w praktyce"; Mike Green, Henry Moore i John O'Brien; wyd. Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL; Warszawa 2013r.

8. Charakterystyka Gminy Dębica oraz bezpośrednio zasoby Centrum Usług Społecznych

Gmina Dębica położona jest w zachodniej części województwa podkarpackiego na pograniczu dwóch krain geograficznych, Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego, we wschodniej części powiatu dębickiego. Przebiegają przez nią ważne szlaki komunikacyjne, tj. droga krajowa nr 94, autostrada A4 oraz magistrala kolejowa Kraków-Przemysł.

W skład Gminy Dębica wchodzi 19 malowniczo położonych sołectw. Północna część gminy obfituje w liczne tereny inwestycyjne. Dwie strefy ekonomiczne w Zawadzie oraz Pustkowie – Strachowie. W tej części gminy mieści się również Ekspozycja Historyczno – Dydaktyczna oraz „Góra Śmierci” w Paszcznie to miejsce gdzie istniał obóz zagłady, w którym zginęło 15 tys. więźniów różnych narodowości.

Gmina Dębica posiada bogate zaplecze rekreacyjno – sportowe. Na jej terenie funkcjonuje Kompleks Basenów „NEMO” oraz park linowy w Pustkowie – Osiedlu, dwie bieżnie lekkoatletyczne, cztery Orliki i trzy boiska wielofunkcyjne.

Południowa część gminy to lasy z całym bogactwem runa leśnego, pagórkowaty, poprzecinany licznymi potokami i wąwozami krajobraz. Teren ten obfituje z kolei w liczne atrakcje turystyczne. Dinozaury w Głobikowej i owady w Stobiernej przyciągają nie tylko najmłodszych turystów. Miłośnicy zgłębiania wiedzy o naszych przodkach mogą cofnąć się w czasie odwiedzając Gród Słowiański w Stobiernej, niedaleko którego znajduje się stok narciarski. Czasy okupacji pamięta polana Kałużówka w Braciejowej, gdzie znajduje się pomnik żołnierzy AK poległych w czasie akcji „Burza” w 1944 roku. W Zawadzie - perle ziemi dębickiej - na szczególną uwagę zasługują: Sanktuarium Matki Boskiej Zawadzkiej z łaskami słynącym obrazem, majątek ziemski Raczyńskich oraz XVIII wieczna karczma do dziś zachęcająca gości do wstąpienia. Na południu gminy możemy znaleźć również Uzdrowisko Latoszyn – Zdrój, na którego terenie znajduje się Basen Lecznicy z wodami siarczanowo – wapniowymi, Przychodnia Rehabilitacyjna oraz Park Zdrojowy z tężnią solankową i pijalnią wody leczniczej.¹⁰

¹⁰ <https://powiatdebicki.pl/dla-turysty/gminy-powiatu/gmina-debica>

Zasoby Centrum Usług Społecznych

- ✓ Istniejąca od 2019 r. placówka **Dzienny Dom Senior + w Kochanówce**, gdzie pod okiem specjalistów, seniorzy nieprzerwanie ćwiczą swoją aktywność fizyczną i psychiczną. Oprócz pomocy profesjonalnej otrzymują również wsparcie w czynnościach dnia codziennego, minimum jeden posiłek dziennie, usługi wspomagające, zajęcia ruchowe, sportowo-rekreacyjne i aktywizujące, a także kulturalno-oświatowe i edukacyjne.
- ✓ Realizowane od 2021r. Usługi indywidualnego transportu **„Door-odne wsparcie osób z ograniczoną mobilnością na terenie gminy Dębica”**, dzięki którym mieszkańcy Gminy Dębica, którzy posiadają orzeczenie o niepełnosprawności lub tych, którzy takiego orzeczenia nie mają, ale z powodu ograniczonej sprawności lub wieku mają trudności w samodzielnym przemieszczaniu się, otrzymują wsparcie oraz mają ułatwiony dostęp do różnego rodzaju placówek. Usługa skierowana jest do osób zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym, oraz tych którzy z powodu ograniczonej mobilności nie mają możliwości rozwoju zawodowego i uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
- ✓ Doświadczenie oraz profesjonalne wsparcie specjalistów (pracowników OPS/CUS w zakresie realizacji zadań na rzecz społeczności lokalnej Gminy Dębica.
- ✓ Działające przy CUS Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Nowe Możliwości”

9. Społeczności w pilotażu CUS - sposoby aktywizacji lokalnej z wykorzystaniem współpracy partnerskiej z innymi podmiotami (wolontariat, samopomoc, wsparcie sąsiedzkie) w ramach działań wspierających

W procesie OSŁ kluczowe jest precyzyjne dostosowanie działań do charakteru społeczności. Stąd też niezbędne jest włączenie do planu OSŁ profilu społeczności objętych wsparciem zarówno ze względów planistycznych jak i określenia punktu odniesienia na poczet przyszłej ewaluacji i monitorowania działań.

Podstawą pracy OSŁ, będzie rozpoznanie środowiska, lokalnej społeczności i praca z ludźmi. Dlatego Organizator Społeczności Lokalnej ma za zadanie zrzucić „gorset urzędniczy” i funkcjonować jako sprzymierzeniec społeczności, wchodzić z nimi w bezpośrednie interakcje i dzięki temu tworzyć fundamenty pod przyszłe wspólne działania. Taka relacja ze społecznością lokalną przełamie bierność, apatię, zmotywuje do działania,

co ułatwi organizatorowi poznanie aktywnych uczestników w danej grupie, umożliwi wyłonienie potencjalnych liderów wśród mieszkańców oraz instytucji/organizacji gotowych do zaangażowania w planowanie działania i rozwiązywania najistotniejszych problemów oraz przejęcia odpowiedzialności za jakość ich codziennego funkcjonowania w danej społeczności. Nie lada wyzwaniem zwłaszcza teraz w dobie społeczeństwa roszczeniowego i silnie nakierowanego na przysłowiowe „należy mi się” staje się postawa osób negatywnie i krytycznie nastawionych na wszelkie działania i propozycje zmian w społeczeństwie. OSŁ poprzez umiejętności mediacyjne oraz siłę perswazji poznając ich opinie, motywacje oraz argumenty będzie w sposób neutralny rozwiązywać ich obawy i przekonać do swoich działań.

Kolejnym etapem działania w celu aktywizacji wybranych społeczności będzie rozpoznanie ich potrzeb, potencjałów, problemów oraz określenie planu podczas specjalnie zorganizowanego na te okoliczność spotkania. Niezbędne jest tutaj uporządkowanie wiedzy na temat wybranego podmiotu i problemów, którymi należy się zająć. W tym miejscu należy określić ich istotę, przyczyny i skutki oraz sprawdzić czy były wcześniej podejmowane już jakieś działania mające na celu ich rozwiązanie, jeśli tak to z jakim efektem. Istotne jest tutaj określenie wszystkich podmiotów uwikłanych w problem, ponieważ dla każdego może on mieć zupełnie inny wymiar np. marginalizacja osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, brak wsparcia, zainteresowania osobami starszymi, samotnymi, niepełnosprawnymi brak organizacji oraz miejsca do spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi. Im pełniejsza wiedza na temat danej sytuacji, tym większa szansa na zaplanowanie właściwych działań i aktywizowanie społeczności z danego terenu. Przygotowany plan działania, musi być konkretny i wykonalny, i powinien w swojej strukturze zawierać informacje dotyczące tego co należy zrobić (czyli określać konkretne działania), kiedy (konkretne daty wykonania), w jaki sposób będzie on realizowany, kto będzie odpowiadał za poszczególne działania, komu należy zlecić jego wykonanie, kto będzie odpowiadał za całość itd.). Realizacja planu powinna przynosić szybkie i wymierne efekty.

Kolejnym etapem pracy OSŁ będzie monitorowanie i ocena efektywności działań, w którą powinni być włączeni wszyscy uczestnicy procesu. Systematyczne gromadzenie i analizowanie informacji, pozwoli na bieżące kontrolowanie przebiegu zaplanowanych zadań. Ważne przy tym jest zbieranie dowodów zmiany. OSŁ musi widzieć efekty procesu

wzmacniania danej społeczności, jej zdolność do współpracy, a szczególnie poczucie sprawstwa. Tak prowadzona praca OSŁ przyczyni się do aktywizacji społeczeństwa, nawiązaniu w przyszłości efektywnej współpracy i relacji z przedstawicielami instytucji/organizacji i innymi podmiotami.

Najważniejszą zasadą pracy organizatora społeczności lokalnej będzie realizowanie działań na rzecz społeczności oraz wyłonienie lokalnych liderów-wolontariuszy,, którzy działając razem będą realizować własne pomysły, rozwiązywać problemy i konflikty. Tak zaangażowani mieszkańcy, wyłonieni liderzy, wolontariusze, utworzone grupy samopomocowe będą mogły wykonywać prace na rzecz innych: świadczyć pomoc w utworzonym Klubie Aktywności Lokalnej, Klubie Rodziny, pomagać pracownikom CUS w dystrybucji żywności, animować czas wolny osób starszych w Klubach Seniora itp. W ramach działań wspierających wykorzystana zostanie także pomoc sąsiedzka świadczona na rzecz osób samotnych, niesamodzielnych.

Praca organizatora społeczności staje się kanwą kapitału społecznego, na której tworzy się i zacieśnia sieć zależności wspólnie obowiązujących wartości i norm. Organizator aktywizuje ludzi, przemawia głosem społeczności, w której działa, wspiera, motywuje do momentu, aż przemówi ona własnym głosem. Pozytywnie przy tym „zaraża” swoją postawą i uczy efektywnego sposobu działania w decyzjach, które ich dotyczą. Jeśli społeczność zauważy, że dzięki swoim działaniom ma coś pozytywnego do zaoferowania, to organizowanie społeczności lokalnej przekształci się w jej rozwój, a OSŁowiec będzie mógł zakończyć swoją misję.

10. Ramowy harmonogram działań w ramach OSŁ

Działania OSŁ będą prowadzone w ramach przyjętych obszarów wsparcia. Ze względu na to, że OSŁ ze swojej natury musi mieć charakter partycypacyjny i w procesie planowania muszą być włączeni przedstawiciele społeczności oraz potencjalni partnerzy z danego obszaru oraz ze względu na ilość i charakter ryzyk opisanych na końcu planu przyjęliśmy, że harmonogram będzie miał charakter wstępnej propozycji do dyskusji w gronie przyszłych realizatorów i społeczności lokalnych oraz że będą one dotyczyły okresu do końca 2022r. Działania podlegać będą monitorowaniu i bieżącej ewaluacji, która wpłynie na realizację poszczególnych procesów.

Harmonogram działań w ramach Organizowania Społeczności Lokalnej na okres od kwietnia 2022r. do grudnia 2022r.

Obszar działania	Opis/ sposób realizacja działania-zadania	Termin/ miejsce	Adresaci	Realizator	Partnerzy planowani
Animacja	Spotkania informacyjne z wybranymi przedstawicielami instytucji gminnych i innych niezbędnych do wdrożenia OSL	kwiecień-czerwiec 2022r. -miejsce do ustalenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica ✓ seniorzy ✓ osoby samotne ✓ osoby niepełnosprawne 	CUS-OSL	<ul style="list-style-type: none"> ✓ organizacje pozarządowe ✓ wolontariusze ✓ Kluby Seniora
	Spotkania w wybranych miejscach z mieszkańcami w celu zebrania opinii, uwag, potrzeb w zakresie działań OSL. Wyłonienie liderów poszczególnych sołectw gminy Dębica	luty - marzec 2022r. -domy kultury -Urząd Gminy (sala spotkań CUS)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica 	CUS-OSL	<ul style="list-style-type: none"> ✓ KGW ✓ Kluby Seniora ✓ wolontariusze
	Ustalenie najważniejszych problemów i potrzeb grupy. Aktywizowanie i zachęcanie senioralnej grupy społeczności lokalnej do uczestnictwa w Klubach Seniora, w Dziennym Domu Senior + w Kochanówce, korzystanie z usług transportowych door-to-door, spotkania z seniorami	maj-sierpień 2022r. -teren Gminy Dębica	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica ✓ seniorzy 	CUS-OSL	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nie dotyczy
	Korpus wsparcia seniorów - działanie wspierające seniorów 65+ z terenu gminy Dębica mające na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”	maj-grudzień 2022r. -teren Gminy Dębica	<ul style="list-style-type: none"> ✓ seniorzy 65 lat i więcej 	CUS-OSL	<ul style="list-style-type: none"> ✓ organizacje pozarządowe ✓ wolontariusze ✓ osoby z najbliższego sąsiedztwa seniorów
	Wizyta u osób starszych, samotnych i wręczenie świątecznych paczek, połączone z życzeniami (kartka) okolicznościowa wykonana na zajęciach przez seniorów w Dziennym Domu Senior+ w Kochanówce.	grudzień 2022r. -teren Gminy Dębica (domy mieszkańców)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica ✓ seniorzy ✓ osoby samotne 	CUS-OSL	<ul style="list-style-type: none"> ✓ KGW ✓ Kluby Seniora ✓ DDS+
	Przekazywanie na bieżąco informacji o działaniach OSL przedstawicielom grup senioralnych oraz aktywność seniorów z wykorzystaniem nowoczesnych technik komunikacji (internet, telefon, profil na portalu społecznościom)	kwiecień- grudzień 2022r. -Urząd Gminy- siedziba CUS	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica ✓ seniorzy 	CUS-OSL	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nie dotyczy

<p>„Shinrin-yoku- Napełnieni Mocą Lasu” działanie wspierające osoby z niepełnosprawnościami, starsze z ograniczoną percepcją, mobilnością polegające na wykorzystaniu zdrowotnych właściwości przyrody m.in. takich jak: kąpiel leśna polegająca na doświadczaniu lasu wszystkimi zmysłami, silvoterapia (drzewo lecznictwo), odpoczynek wśród drzew oraz czerpanie korzyści z przebywania w ich otoczeniu, techniki wyobrażeniowe i oddechowe, aromaterapia. Jest to doskonała forma na polepszenie kondycji psychicznej i fizycznej uczestników. Wykorzystanie nowych technik relaksacyjnych, rozładowanie napięcia emocjonalnego, nawiązanie nowych znajomości, polepszenie relacji międzyludzkich</p>	<p>maj-październik 2022r. -teren Gminy Dębica</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Osoby niepełnosprawne ✓ osoby starsze z ograniczoną percepcją, mobilnością 	<p>CUS-OSL</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Specjaliści z danej dziedziny ✓ Instruktorzy ✓ Wolontariusze ✓ Kluby Seniora
<p>Spotkanie z mieszkańcami w celu zebrania informacji, opinii, uwag, potrzeb, korekt w zakresie działań OSL w społeczności, dokumentacja fotograficzna oraz przekazanie informacji na temat prowadzonych działań OSL. Udostępnienie numeru telefonu, adresu mailowego, strony internetowej w celu utrzymania stałego kontaktu z mieszkańcami, budowanie partnerskich relacji między nimi, a OSL w celu zwiększenia zaufania. Analizowanie informacji zwrotnych dotyczących bieżących potrzeb.</p>	<p>lipiec-wrzesień 2022r. - miejsce do uzgodnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica z danego terenu (w zależności od miejsca spotkania) 	<p>CUS-OSL</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nie dotyczy
<p>Kampania informacyjna na temat organizowania społeczności lokalnej przy użyciu różnych nośników informacji np. ulotki, broszury, plakaty</p>	<p>kwiecień 2022r.- grudzień 2022r. -teren Gminy Dębica</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica 	<p>CUS-OSL</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nie dotyczy
<p>Klub Rodzinny - Tworzenie miejsc społecznościowych, działających w oparciu o mechanizmy wspólnotowe. Zapobieganie izolacji społecznej, rozwój postaw obywatelskich, podniesienie poziomu aktywności mieszkańców. poprawa jakości życia rodzin, wzrost kompetencji rodzicielskich, warsztaty edukacyjne, wydarzenia sąsiedzkie organizowane z udziałem mieszkańców</p>	<p>czerwiec-wrzesień 2022r. -miejsce do ustalenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica z danego terenu (w zależności od miejsca spotkania) 	<p>CUS-OSL</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ lokalni przedsiębiorcy ✓ organizacje pozarządowe ✓ Wolontariusze ✓ Kluby Seniora
<p>Organizowanie imprez integracyjnych z aktywnym udziałem mieszkańców z wykorzystaniem ich potencjału i umiejętności. Cykliczne wakacyjne gry i zabawy dla dzieci i młodzieży na placu zabaw /park linowy/. Włączenie mieszkańców w organizację zabaw. Integracja mieszkańców wokół OSL</p>	<p>czerwiec-sierpień 2022r. -Pustków-Osiedle</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mieszkańcy gminy Dębica z danego terenu (w zależności od miejsca spotkania) 	<p>CUS-OSL</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ lokalni przedsiębiorcy ✓ organizacje pozarządowe ✓ Wolontariusze

Sieciowanie	Pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji działań OSL. Nawiązanie współpracy z okolicznymi przedsiębiorcami w celu wsparcia działań OSL	maj-grudzień 2022r. -teren Gminy Dębica	✓ mieszkańcy gminy Dębica	CUS-OSL	✓ lokalni przedsiębiorcy ✓ organizacje pozarządowe
	Opracowanie potrzeb w zakresie samopomocy lub wolontariatu na rzecz seniorów, osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi z udziałem liderów i przedstawicieli grup formalnych i nieformalnych działających nadanym rejonie.	czerwiec-sierpień 2022r. -miejsce do ustalenia	✓ mieszkańcy gminy Dębica ✓ seniorzy ✓ osoby samotne ✓ osoby niepełnosprawne	CUS-OSL	✓ lokalni przedsiębiorcy ✓ organizacje pozarządowe ✓ Wolontariusze
	Uzgodnienie wsparcia działań i włączenie się w ich realizację poprzez instytucję kultury, sportu, rekreacji, osób aktywnych i innych- zebranie pomysłów, zakres włączenia mieszkańców	czerwiec-grudzień 2022r. -teren Gminy Dębica	✓ mieszkańcy gminy Dębica	CUS-OSL	✓ organizacje pozarządowe ✓ Wolontariusze ✓ CKiB ✓ GOSiR
	Określenie zasad współpracy i możliwości pomiędzy OSL, a instytucjami i organizacjami, które będą mogły włączyć się w działania na rzecz seniorów, osób niepełnosprawnych, rodzin z dziećmi. Włączenie do działań oraz realizacje OSL osób publicznych, samorządowców,	maj-grudzień 2022r. -Urząd Gminy Dębica(siedziba CUS)	✓ mieszkańcy gminy Dębica ✓ seniorzy ✓ osoby samotne ✓ osoby niepełnosprawne	CUS-OSL	✓ lokalni przedsiębiorcy ✓ organizacje pozarządowe ✓ Wolontariusze
Planowanie społeczne	Włączenie instytucji i osób w realizację planu OSL na terenie Gminy Dębica i wybranych społeczności	maj-grudzień 2022r.	✓ mieszkańcy gminy Dębica z danego terenu (w zależności od miejsca spotkania)	CUS-OSL	✓ lokalni przedsiębiorcy ✓ organizacje pozarządowe
	Podsumowanie dotychczasowych działań z udziałem liderów, partnerów i innych osób oraz ustalenie planu działania w przyszłości	grudzień 2022r. -Urząd Gminy (sala spotkań CUS)	✓ mieszkańcy gminy Dębica z danego terenu (w zależności od miejsca spotkania) ✓ liderzy poszczególnych grup	CUS-OSL	✓ liderzy poszczególnych grup

11. Czynniki ryzyka wdrożenia planu OSL

Wdrożenie Centrum Usług Społecznych Gminy Dębica w części dotyczącej organizowania społeczności lokalnej niesie za sobą również ryzyka, które wynikają z wielu subiektywnych i obiektywnych przyczyn.

Do najważniejszych przyczyn, które mogą spowolnić lub w sposób niezadowolający wdrożyć OSL należy zaliczyć:

✓ **Innowacyjność projektu.**

Pomimo wielu opracowań teoretycznych dotyczących OSL, brak jest w Polsce doświadczeń w tym zakresie, które mogły by być podstawą do porównania skuteczności podejmowanych w gminie Dębica działań. Każde przedsięwzięcie w ramach OSL, będzie podlegać szczegółowej analizie i obserwacji od momentu planowania, aż do momentu realizacji. Ograniczenie tego ryzyka, polegać będzie na dokonywaniu bieżących korekt i dostosowywania działań do zmieniających się oczekiwań mieszkańców i o możliwości realizacji działań OSL.

✓ **Trudności w identyfikacji i pozyskaniu liderów w społecznościach.**

Celem działania OSL jest wzrost aktywności i podejmowanie działań w środowiskach, które są marginalizowane, wykluczone lub występują w nich inne problemy społeczne. Skuteczność działań będzie tym większa, im większa będzie liczba lokalnych liderów, którzy swoimi umiejętnościami, zaangażowaniem lub autorytetem włączą się w działania OSL. Brak identyfikacji lub zaangażowania tych osób, utrudni uwiarygodnienie działań OSL, szerokie dotarcie do odbiorców lub wzbudzenie zaufania. Ryzyko to można zmniejszyć poprzez edukowanie lokalnych liderów, włączenie ich do planowania i bezpośredniej realizacji działań oraz motywowanie ich poprzez promocję w publikatorach, mediach i stronach internetowych.

✓ **Brak zainteresowania odbiorców działaniami OSL.**

Mieszkańcy wybranych środowisk, są w pewien sposób "zamknięci" na nowatorskie działania. Przyzwyczajeni są do niezmiennego rytmu prowadzonego życia. Nie oczekują zmian, "bo jest im tak wygodnie" lub nie wierzą, "że mogą zmienić swoje życie". Ryzyko to można zmniejszyć poprzez planowanie i realizację działań metodą "małych kroków".

Rozpocząć od działań mniejszych, angażujących mniejszą liczbę mieszkańców i rozwijać te działania, pokazując efekty jakie można osiągnąć.

✓ **Trudności w pozyskaniu partnerów do prowadzonych działań.**

Większość działań zaplanowanych przez OSL będzie realizowanych przez różne instytucje, posiadające odpowiednie doświadczenie w takich działaniach. Mogą to być zarówno podmioty ekonomii społecznej jak i wyspecjalizowane placówki. Istnieje ryzyko, że przedstawione propozycje działań OSL, nie znajdują się w sferze zainteresowań tych instytucji. Ryzyko to można zmniejszyć poprzez wcześniejsze konsultacje zaplanowanych działań, wyznaczenie zadań lub oferowanie odpowiednich warunków realizacji.

✓ **Przedłużający się stan epidemii.**

Jeżeli sytuacja epidemiologiczna w najbliższych miesiącach nie ulegnie radykalnej poprawie, działania w ramach OSL muszą spełniać wszystkie rygory związane z przestrzeganiem określonych przepisów i zarządzeń z tym związanych. Stan taki może doprowadzić do znacznego ograniczenia działań prowadzonych w środowiskach, lub ograniczyć w istotny sposób zasięg oddziaływania podejmowanych działań. Ryzyko to może być zmniejszone lub ograniczone poprzez działania on-line, zapewnienie niezbędnych środków bezpieczeństwa, ograniczenie liczby uczestników, prowadzenie działań w terenie otwartym itp.